

ubrugelige til Kirkegaard, og at det er aldeles i Strid med Forordningen af 5te Marts 1845 og de Regler for Erstatning, som der ere givne. Den anden Indsigelse, der blev fremsat, var den, at det slet ikke her var Vejmateriale, man vilde have. Grus og Sand til Vejmateriale var der slet ikke Tale om, nej, man vilde tage en hel Bakke og føre den en lang Vej bort — ind i en anden Jurisdiktion tror jeg ovenikøbet — og kaste den ud i Kallebodstrand, og det vilde man gøre paa Konto af disse Bestemmelser, at det skulde være Vejmateriale. Den tredje Indsigelse er af mere decideret retslig Karakter, et utvivlsomt Retspørgsmaal. Man sagde: Det er ganske ulovligt at ekspropriere fra en Kirkegaard i dette Tilfælde under Paaberaabelse af, at man skal have Jorden til Vejmateriale. Selv om man kan udvide dette Begreb, Vejmateriale, saa vidt, at det ogsaa kan omfatte Fjld, saa maa det dog huffes, at der i § 3 i Forordningen af 1845 staar, at Jærnbanevæsenet med Hensyn til Retten til Benyttelse af Vejmateriale skal være underkastet de samme Indskrænkninger, som der ifølge den gældende Forordning finder Sted for Vejvæsenet i Almindelighed. Det er en ganske klar og naturlig Regel. Jærnbanen maa ikke tage Vejmateriale undtagen i det samme Tilfælde og med de samme Indskrænkninger, som det almindelige Vejvæsen maa gøre. Naar der saa spørges: Hvilke Regler gælde da med Hensyn til Vejvæsenets Ret til at tage Vejmateriale, saa henvises der til Plakat af 4de Juni 1845, hvor der udtrykkelig siges, at baade med Hensyn til Biveje og med Hensyn til almindelige Beje gælder Forpligtelsen til at afgive Vejmateriale ikke for Haver og Vystkove, og saa henvises der endvidere til en Udtalelse i Kollegialtidenden for 1845 Pag. 427, som for Resten nærmest vedrører en anden Forordning af 1845, nemlig af 23de April, der drejer sig om Jords Afstaaelse til Kirkegaardes Udvidelse. I denne Udtalelse i Kollegialtidenden siges, at denne Forordning om Ekspropriation til Kirkegaardene skal ogsaa gælde med Hensyn til Købstadkirkegaarde, vel ikke med Hensyn til den ved Kirkerne liggende Grund, men med Hensyn til „de Begravelshaver, der under Navn af Assistentkirkegaarde ere indrettede udenfor Byerne“. Altsaa nu have vi en Udtalelse i Kollegialtidenden fra selve det Aar 1845, hvor en Assistentkirkegaard, som netop denne er, simpelthen kaldes en Begravelshave. Saa gjorde i øvrigt Begravelsvæsenet gældende, at naar Haver og Vystkove ere undtagne, maatte Undtagelsen naturligvis saa meget mere gælde om et Anlæg, som var en

Kirkegaard. Der henvises i saa Henseende, for at tage det fuldstændig, ligeledes til Kollegialtidende af 1845 Pag. 603, hvor Rancelliet udtrykkelig udtaler, at det mener, at i og for sig maatte allerede ifølge den bestaaende Lovgivning — nemlig Forordningen af 13de December 1793 § 16, hvor der kun tales om at tage Vejmaterialer paa Marker — Haver og Vystkove være undtagne, men det er Stænderne, der for Forsigtigheds Skyld have ment, at man skulde have en udtrykkelig Undtagelse frem med Hensyn til Haver og Vystkove. Hvis imidlertid Rancelliets Opfattelse er rigtig, er det klart, at Kirkegaardene, selv om man ikke vil paaberaabe sig, at det er Haver eller Vystkove, maa være undtagne. Man kan dog ikke kalde en indhegnet og planeret Kirkegaard, som den er, for en Mark. Altsaa var Jærnbanevæsenet, der kun kan tage Vejmateriale paa samme Vilkaar som Vejvæsenet, ganske uberettiget til at ekspropriere dette Terrain, hvad enten det var til midlertidigt Brug eller til Ejendom. — Endelig gif den fjerde Indsigelse ud paa, at der kan ikke eksproprieres fra Kirkegaarde af den simple Grund, at Kirkegaarde selv have Ret til at ekspropriere til deres eget Brug; her kommer altsaa en Kollision mellem to Institutioner, som begge have deres Ekspropriationsret, og saa neutralisere de hinanden; lige saa lidt som Kirkegaardene kunne ekspropriere fra Jærnbanevæsenet, lige saa lidt kan selvfølgelig Jærnbanevæsenet ekspropriere fra Kirkegaardene. Jeg skal ikke dvæle nærmere ved, hvad der er sagt om det, men blot een Ting skal jeg tillade mig at anføre, det er en indenrigsministeriel Skrivelse af 12te Juni 1889, — den er underskrevet af den nuværende Trafikminister, der den Gang var Indenrigsminister, — hvori han udtrykkelig udtaler, at Ministeriet maa holde for, at Forholdets Natur og Lovgivningens Grundsaetninger — hvorved der henvises til Lov af 15de Maj 1868, der siger, at Jærnbanevæsenet skal respektere Vejvæsenets Grusgrave, og Vejvæsenet skal respektere Jærnbanevæsenets Grusgrave, de maa ikke tage Vejmateriale fra hinanden — føre til, at der ikke maa eksproprieres fra Klitvæsenet; da Klitvæsenet selv har Ret til at ekspropriere fra andre, maa Vejvæsenet ikke tage fra Klitvæsenet.

Nu har jeg altsaa nævnt Hovedpunkterne i Protesten, hvoraf ærede Medlemmer ville se, hvilke Indsigelser der bleve gjorte gældende. Denne Protest blev fremlagt ved Begyndelsen af Ekspropriationsmødet og blev afgjort paa Stedet. Jeg ved ikke, hvor Ekspropriationen var, om det var paa Kirke-